

تبیان، رسانه تقریبی در استان کردستان

محمدجعفر محمدزاده (مدرس دانشگاه مذاهب اسلامی و سرپرست تدوین دانش نامه مطبوعات ایران)

تبیان، دوماهنامه علمی، فرهنگی و اجتماعی فارسی زبان به صاحب امتیازی سیدموسی موسوی قهدریجانی و سپس سیدمحمد حسینی شاهرودی است که از ۱۳۷۱ تا کنون (۱۳۹۳) در سنج منتشر می شود. این دو ماهنامه وابسته به مرکز بزرگ اسلامی غرب کشور است که در ۱۳۵۹، به دستور امام خمینی (ره)، تأسیس شد و از ۱۳۶۰ سرپرستی آن را نماینده امام در کردستان یا همان نماینده ولی فقیه در این استان برعهده گرفت. این مرکز انقلابی، اجتماعی و مذهبی اهداف و وظایفی دارد که از جمله آنها تعلیم و تربیت طلاب بر مبنای نیازهای جامعه با تأسیس و تقویت مدارس علوم دینی، شناسایی و سازماندهی روحانیت اهل سنت منطقه برای به کارگیری در سمت های مختلف از جمله امامت جمعه و جماعت، اهتمام به تبلیغ دین با بهره گیری از مساجد و محافل مذهبی، ایجاد وحدت رویه در پاسخگویی به استفتائات شرعی اهل سنت و... است. هم اکنون حسینی شاهرودی، نماینده ولی فقیه در کردستان، بر مرکز بزرگ اسلامی غرب کشور نظارت می کند و امتیاز تبیان به نام اوست. محرمعلی فراشی، مدیر مرکز و مدیرمسئول نشریه است و سردبیری نشریه را سیدمحمد حسین دریاباری برعهده دارد (نک: تارنمای نشریه تبیان). مجوز این نشریه در ۳۱ فروردین ۱۳۷۱ صادر شده است (فهرست جامع مطبوعات، ۱۳۹۱، ۱۵۶).

از تبیان تا کنون (آذر ۱۳۹۳)، ۱۰۲ شماره منتشر شده است. نخستین شماره این نشریه در ۱۵ آذر ۱۳۷۱، با عنوان ویژه نامه سومین سمینار بین المللی وحدت اسلامی در کردستان، در ۶۰ صفحه و با قیمت سیصد ریال منتشر شد. تعداد صفحات آن در دوره انتشار یکسان نبوده است و از ۳۴ صفحه تا بیش از ۱۰۰ صفحه در بین شماره های آن دیده می شود؛ مثلاً شماره ۸۰، ۱۱۲ صفحه داشت. قیمت نشریه نیز به مرور افزایش داشته است؛ برای نمونه در ۱۳۷۵ به پانصد ریال رسید و هم اکنون (۱۳۹۳) با قیمت سی هزار ریال به فروش می رسد.

سرلوحه نشریه به این صورت است: عنوان با خط گرافیکی به گونه ای طراحی شده که نقطه آخرین حرف آن، یعنی «ن»، ستاره ای هشت پر (شمسه) است. طرح کلی سرلوحه، در طول انتشار تغییری نکرده و تنها جای قرار گرفتن آن در صفحه گاهی تغییر کرده است. رنگ سرلوحه، به تناسب رنگ زمینه جلد متفاوت است. در سال های نخست، قطع نشریه وزیری (۲۸ در ۱۷ سانتی متر) بود و پس از آن در قطع مجله ای (۲۸ در ۲۱ سانتی متر) درآمد. جلد نشریه، چهار رنگ و از جنس مقوای گلاسه است. نشانی دفتر نشریه، «خیابان امام خمینی (ره)، روبه روی استانداری کردستان، مرکز بزرگ اسلامی غرب کشور» است.

محتوا

موضوع غالب و محتوای اصلی مطالب تبیان، تقریب بین مذاهب اسلامی است و تلاش گردانندگان آن بر این است که با اختلافات و نزاع‌های مذهبی در میان مسلمانان مقابله کنند؛ از همین رو، شماره نخست نشریه نیز به سمینار بین‌المللی وحدت اسلامی در کردستان و انعکاس اخبار آن اختصاص داده شد. این شماره، حاوی مطالبی از این دست است: «پیام رهبر معظم انقلاب اسلامی حضرت آیت‌الله خامنه‌ای به سمینار وحدت در شهر سنجندج»، «هفته وحدت در بهار آزادی ایران»، از ماموستا ملاً عبدالرحمن احمدی چراغی، «تقریب بین فقهای تسنن و تشیع» از عبدالکریم بی‌آزار شیرازی، «جایگاه نبی اکرم (ص) در نظام هستی» از علی لازیمیانی (وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی وقت)، «جهان وحدت» از ملاً محمد خضری اشنوی، «منشور تقریب بین مذاهب اسلامی»، «وحدت مسلمین از دیدگاه قرآن و عترت» از نجمی، «قطعنامه سومین کنفرانس بین‌المللی وحدت اسلامی» و جزاینها. دومین شماره تبیان (بهمن و اسفند ۱۳۷۱)، در ۳۴ صفحه منتشر شد و چنین مطالبی را در برداشت: «پانزدهمین بهار آزادی»، «سلسله درس‌هایی از تفسیر قرآن»، «تاریخچه قدس»، «نکاح و طلاق در فقه شافعی بر مبنای قول راجح»، «پاسخ به شبهات» و جزاینها. از میان مطالب آخرین شماره منتشرشده (ش ۱۰۲، شهریور ۱۳۹۳)، می‌توان به این موارد اشاره کرد: سرمقاله با عنوان «از دولت اسلامی تا خلافت شیطانی» (تحلیلی بردیدگاه و عملکرد گروه‌های افراطی)، «فلسطین در کلام امام خمینی (ره)»، «رابطه دین و فرهنگ» از ابوطالب ربیع‌نیا، «امام‌رضاع» از منظر دانشمندان مذاهب اسلامی» از مریم یزدانی، «چهارگانه‌های رسانه‌ای ترویج سلفیت» از رؤف سعیدیان، «حجیت روش علمی و فقهی رؤیت هلال در مذاهب خمسسه» از رحمن غریبی، «تقلید از غرب در ظواهر» ترجمه گلاله حسین‌پناهی، «فرزندم تغییر کرده» از عمرالمفدی با ترجمه ثریا رحیمی، «انفاق و نقش آن در رستگاری فرد و جامعه از منظر قرآن کریم» از مولود احمد، «جایگاه وقف در سیره نبوی» از طهماسب مرادی و محمدعابد عباسی، خبرهایی از دفتر نمایندگی ولی فقیه در کردستان و مرکز بزرگ اسلامی.

انتشار تبیان طی دو دهه گاه با وقفه‌هایی همراه بوده است؛ در برخی سال‌ها یک یا دو شماره بیشتر منتشر نشده و پس از چند ماه با انتشار دو شماره در یک مجلد عرضه شده است. نمونه این مسئله شماره‌های ۹ و ۱۰ نشریه (فروردین، اردیبهشت، خرداد و تیر ۱۳۷۴) است که در واقع دو شماره یک‌جا منتشر شده است. این نشریه، گاه به مناسبت‌های مختلف، ویژه‌نامه‌هایی منتشر کرده یا شماره‌ای را به موضوعی خاص اختصاص داده است؛ از جمله ویژه‌نامه «سال امام علی (ع)» (ش ۴۴، بهمن و اسفند ۱۳۷۹) و ویژه‌نامه «سال عزت و افتخار حسینی و شجره طیبه اهل بیت در کردستان» (ش ۵۶ و ۵۷، بهمن، اسفند، فروردین و اردیبهشت ۱۳۸۱ و ۱۳۸۲).

منابع:
تبیان، شماره‌های مختلف؛ فهرست جامع مطبوعات ۱۳۹۱، معاونت امور مطبوعاتی و اطلاع‌رسانی
وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، ص ۱۵۶؛ www.nashrieh-tebyan.ir

مطالعات رسانه‌ها

سال اول، شماره اول
پاییز و زمستان ۱۳۹۳

۱۴۳